

İlgili Kanun / Madde
5510 S. SSGSK/38

T.C
YARGITAY
10. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2021/5622
Karar No. 2021/13508
Tarihi: 04.11.2021

●SİGORTALILIK BAŞLANGIÇ TARİHİNİN
TESPİTİ
●SİGORTALILIK SÜRESİ
●18 YAŞ ÖNCESİ SİGORTALILIK BAŞLAN-
GICININ TESPİTİNDE HUKUKİ YARARIN
BULUNDUĞU

ÖZETİ: Sigortalılık başlangıç tarihi, talep eden açısından Kanun kapsamında sigortalı sayılmasını gerektirecek biçimde ilk defa çalışmaya başladığı tarih olmakla birlikte, sigortalı açısından önemi "sigortalılık süresi" yönünden taşıdığı değerdir.

Sigortalılık başlangıç tarihinin tespiti davası bir (1) günlük çalışmanın tespiti niteliğinde olduğundan hizmet tespiti davasının bir türüdür. Bu dava türleri hizmet tespiti davaları gibi kamu düzenine ilişkindir.

01.03.1965 tarihinde yürürlüğe giren 17.07.1964 tarih ve 506 sayılı Kanun'unda uzun vadeli sigorta kolları bakımından sigortalılık süresi 108. maddede "Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarının uygulanmasında nazara alınacak sigortalılık süresinin başlangıcı, sigortalının, yürürlükten kaldırılmış 5417 ve 6900 sayılı Kanunlara veya bu kanuna tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihtir.

Tahsis işlerinde nazara alınan sigortalılık süreleri, bu sürenin başlangıç tarihi ile, sigortalının tahsis yapılması için yazılı istekte bulunduğu tarih, tahsis için istekte bulunmuş olmayan sigortalılar için de ölüm tarihi arasında geçen süredir." şeklinde düzenlenmiştir.

Aylık bağlama işlemlerinde dikkate alınan sigortalılık süreleri, sigortalılığın başlangıç tarihi ile sigortalının aylık bağlanması için yazılı istekte bulunduğu, aylık bağlanması için istekte bulunmayan sigortalılar için ise ölüm tarihi arasında geçen süredir. 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılar bakımından sigortalılık süresi; sigortalılığın başlangıç tarihi ile 48 inci maddeye göre yetkili makamdan emekliye sevk onayının alınarak görevi ile ilişığının kesildiğı ayın son günü arasında geçen süredir.” şeklinde düzenlenmiştir.

506 sayılı Kanununun 108. maddesi ve 5510 sayılı Kanununun 38. maddesi değerlendirildiğinde sigorta başlangıcının yaşlılık aylığından yararlanma şartları arasında olan “sigortalılık süresini” doğrudan etkilediğı görülmektedir.

Yukarıdaki bilgiler ışığında, her ne kadar davacının hizmet döküm cetvelinin incelenmesinde, 18 yaşını doldurduğu 20.02.1991 tarihinden önce, 01.06.1990 tarihinde, tüm sigorta kollarına tabi prim ödemesi mevcut ise de, davacının talebi kabul edildiğı takdirde, 18 yaşını doldurduğu tarihten önce, tespitini istediğı tarihteki bir günlük çalışması için ödenecek olan malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primleri, prim ödeme gün sayılarının hesabına dahil edileceğinden davacının dava açmakta hukuki yararı bulunduğunun kabulü gerekirken, aksine bir düşünceyle davanın reddine karar verilmesi isabetsizdir.

DAVA: Dava, davacının Muradiye Kavak adına olan sigorta kaydının Münevver Çöloğlu(Ortakçı) olarak düzeltilmesi ile sigorta başlangıç tarihinin 01/08/1988 tarihi olduğunun ve 28/02/2017 tarihinden itibaren emekliliğini hak ettiğinin tespiti istemine ilişkindir.

İlk Derece Mahkemesince, hükümde belirtilen gerekçelerle hukuki yarar yokluğu nedeniyle davanın reddine şeklinde verilen karara karşı davacı asil tarafından istinaf yoluna başvurulması üzerine, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 33. Hukuk Dairesince istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 33. Hukuk Dairesince verilen kararın, davacı asil tarafından temyiz edilmesi üzerine, temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hâkimi Zeynep Bağcı tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereğı düşünöldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

I-İSTEM

Davacı asil, sigorta başlangıç tarihinin 01/05/1988 olduğunun tespiti ile539674 sicil nolu iş yerinde Muradiye Kavak adına olan sigorta kaydının Münevver Çöloğlu(Ortakçı) olarak düzeltilmesini talep ve dava etmiştir.

13/04/2017 tarihli islah dilekçesi ile01.05.1988 tarihinin emekliliğinin hesaplanmasında başlangıç olarak alınmasını ve 28.02.2017 tarihinden itibaren emekliliğini hak ettiğinin tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

II-CEVAP

Davalı Kurum vekili, davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

III-MAHKEME KARARI

A-İLK DERECE MAHKEME KARARI

İlk Derece Mahkemesince “...davacının doğum tarihinin 20/02/1973 olup, 18 yaşını 20/02/1991 tarihinde doldurduğu, fiilen çalışma kabul edilse dahi sigorta başlangıç tarihinin ancak 18 yaşını doldurduğu 20/02/1991 olarak kabul edilebileceği, davacının bu tarihten önce 01/06/1990 tarihinde 506823,34 sicil sayılı iş yerinden sigortalı girişi olup bu durumda sigorta başlangıç tarihinin tespiti davasında hukuki bir yararının olmadığı” belirtmek suretiyle “davanın reddine” karar verilmiştir.

B-BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ KARARI

Davacı asil tarafından istinaf kanun yoluna başvurulması üzerine Bölge Adliye Mahkemesince “istinaf başvurusunun HMK’nın 353/1-b-1 maddesi gereğince esastan reddine,” karar verilmiştir.

V-TEMYİZ NEDENLERİ:

Davacı asil tarafından sunulan temyiz dilekçesi ile açılan davanın kamu düzenine ilişkin olup, hatalı düzenlenen sigorta kayıtları düzeltilmeden sigorta başlangıcının düzeltilemeyeceğinin ortada olduğu, sigorta kayıtlarının düzeltilerek, gerçek prim gün sayımın tespiti ve tespit edilen hizmetin prim gün sayısına eklenmesi sureti ile sigorta başlangıcının tespitinde hukuki yararının olduğu belirtilerek verilen kararınbozulmasıınakarar verilmesi talep olunmuştur.

V-İLGİLİ HUKUK KURALLARI VE ESASIN İNCELEMESİ

Medeni usul hukukunda hukuki yarar, mahkemeden hukuksal korunma istemi ile bir davanın açılabilmesi için davacının bu davayı açmakta (veya mahkemeden hukuksal korunma istemekte) bir çıkarının bulunmasıdır.

Davacının dava açmakta hukuk kuralları tarafından haklı bulunan (korunan) bir yararı olmalı, hakkını elde edebilmesi için mahkeme kararına ihtiyacı bulunmalı ve davacı mahkemeyi gereksiz yere uğraştırmamalıdır (Arslan, R.; aktaran: Hanağası, E., Davada Menfaat,Ankara 2009, önsöz VII).

Hukuk Genel Kurulunun 24.06.1992 gün ve 1992/1-347 E., 1992/396 K. ve 30.05.2001 gün ve 2001/14-443 E., 2001/458 K. sayılı kararlarında da belirtildiği üzere buna hukuki korunma (himaye) ihtiyacı da denir (Rechts-schutzbedürfnis). Mahkemelerden hukuki himaye istenmesinde, himayeye değer bir yarar olmalıdır.

Öte yandan, bu hukuksal yararın, "hukuki ve meşru", "doğrudan ve kişisel", "doğmuş ve güncel" olması gerekir (Hanağası, E.,a.g.e, s.135).

01.10.2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununda öğreti ve yargısal kararların bu uygulaması aynen benimsenerek, davacının dava açmakta hukuki yararının bulunması "Dava Şartları" başlıklı 114. maddesinin 1. fıkrasının (h) bendinde açıkça dava şartları arasında sayılmıştır.

Bir davada hukuki yarar ilkesinin dava şartı olarak gözetilmesinin yargılamanın amacına ve usul ekonomisi ilkesine uygun olarak yargılama yapılmasına yarar sağlayacağı her türlü duraksamadan uzaktır.

Bu ilkeden hareketle, dava şartı olarak hukuki yararın varlığının mahkemece taraflarca dava dosyasına sunulmuş deliller, olay veya olgular çerçevesinde, kural olarak davanın açıldığı tarihe göre, kendiliğinden ve yargılamanın her aşamasında gözetilmesi gerekir. Bu sayede iç hukukumuzun bir parçası olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme)'nin 6. maddesi ve 1982 Anayasasının 36. maddesinde düzenlenen "hak arama özgürlüğü" nün dürüstlük kuralına uygun kullanılması sağlanabilecek; bu durum, haksız davalar açmak suretiyle, dava hakkının kötüye kullanılmasına karşı bir güvence oluşturacaktır.

Dava açmaktaki hukuki yarar; hukuk düzenince kabul edilmiş meşru bir yarar olmalı, bu yarar dava açan hak sahibi ile ilgili olmalı ve dava açıldığı sırada halen mevcut bulunmalıdır. Ayrıca açılacak davanın ortaya çıkacak tehlikeyi bertaraf edecek nitelikte olması gerekir. Bir kimsenin hakkına ulaşmak için mahkeme kararının o an için gerekli olması durumunda hukuki yararın olduğundan söz edilebilir. Bir mahkeme kararına ihtiyaç yoksa hukuki yarardan söz edilemez (Pekcanitez, H., Atalay, O., Özkes, M.; Medeni Usul Hukuku, Ankara 2011, s.297).

Uyuşmazlığın çözümünde, hukuki yarar kavramının tespit davasındaki yansımalarının ne olacağının ayrıca irdelenmesi gerekir.

Tespit davaları, bir hukuki ilişkinin var olup olmadığının tespitine ilişkin davalar olup, konusunu hukuki ilişkiler oluşturur. Bu dava türü ile bir hukuksal ilişkinin varlığı veya yokluğu saptanmaktadır. Bu davalarda davacının amacı ve dolayısıyla talep sonucu, bir hukuki ilişkinin varlığının ya da yokluğunun veyahut içeriğinin belirlenmesi olup, istemin kabule şayan olabilmesi için bu davanın konusunu oluşturan hukuki ilişkinin var olup olmadığının mahkemece hemen tespit edilmesinde davacının menfaatinin (hukuki yararının) bulunması gerekir.

Bir hukuki ilişkinin hemen tespit edilmesinde hukuki yararın bulunması, şu üç şartın birlikte varlığına bağlıdır: 1) Davacının bir hakkı veya hukuki durumu güncel bir tehlike ile tehdit edilmiş olmalı; 2) Bu tehdit nedeniyle davacının hukuki durumu tereddüt içinde olmalı ve bu husus davacıya zarar verebilecek nitelikte bulunmalı; 3) Yalnız kesin hüküm etkisine sahip olup cebri icraya yetki vermeyen tespit hükmü bu tehlikeyi ortadan kaldırmaya elverişli olmalıdır.

Davacının tespit davası ile istediği hukuki korunma, diğer dava çeşitlerinden biri ile sağlanabiliyorsa, o zaman davacının o konuda tespit davası açmakta hukuki yararı yoktur. (Kuru/ Arslan/ Yılmaz- Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, Ankara 2011, 22. baskı, s.274)

Davaya konu uyuşmazlıktaki tespit istemi 506 sayılı Kanun kapsamında sigorta başlangıcı kavramına dayalı olup, istemde hukuki yarar bulunup bulunmadığının irdelenmesi gereklidir.

Sigortalılık başlangıç tarihi, talep eden açısından Kanun kapsamında sigortalı sayılmasını gerektirecek biçimde ilk defa çalışmaya başladığı tarih olmakla birlikte, sigortalı açısından önemi "sigortalılık süresi" yönünden taşıdığı değerdir.

Sigortalılık başlangıç tarihinin tespiti davası bir (1) günlük çalışmanın tespiti niteliğinde olduğundan hizmet tespiti davasının bir türüdür. Bu dava türleri hizmet tespiti davaları gibi kamu düzenine ilişkindir.

01.03.1965 tarihinde yürürlüğe giren 17.07.1964 tarih ve 506 sayılı Kanun'unda uzun vadeli sigorta kolları bakımından sigortalılık süresi 108. maddede "Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarının uygulanmasında nazara alınacak sigortalılık süresinin başlangıcı, sigortalının, yürürlükten kaldırılmış 5417 ve 6900 sayılı Kanunlara veya bu kanuna tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihtir.

Tahsis işlerinde nazara alınan sigortalılık süreleri, bu sürenin başlangıç tarihi ile, sigortalının tahsis yapılması için yazılı istekte bulunduğu tarih, tahsis için istekte bulunmuş olmayan sigortalılar için de ölüm tarihi arasında geçen süredir." şeklinde düzenlenmiştir.

Ayrıca 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Kanun'da uzun vadeli sigorta kolları bakımından sigortalılık süresi 38. maddede "Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarının uygulanmasında dikkate alınacak sigortalılık süresinin başlangıcı; sigortalının, mülga 2.6.1949 tarihli ve 5417 sayılı İhtiyarlık Sigortası Kanununa, mülga 4.2.1957 tarihli ve 6900 sayılı Malûliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortaları Hakkında Kanuna, 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa, 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununa, 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununa, bu Kanunla mülga 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununa ve 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesi kapsamındaki sandıklara veya bu Kanuna tâbi olarak malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi olarak ilk defa kapsama girdiği tarih olarak kabul edilir. Uluslararası sosyal güvenlik sözleşmeleri hükümleri saklıdır.

Bu Kanunun uygulanmasında 18 yaşından önce malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tâbi olanların sigortalılık süresi, 18 yaşını doldurdıkları tarihte başlamış kabul edilir. Bu tarihten önceki süreler için ödenen malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primleri, prim ödeme gün sayılarının hesabına dâhil edilir.

Aylık bağlama işlemlerinde dikkate alınan sigortalılık süreleri, sigortalılığın başlangıç tarihi ile sigortalının aylık bağlanması için yazılı istekte bulunduğu, aylık bağlanması için istekte bulunmayan sigortalılar için ise ölüm tarihi arasında geçen süredir. 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılar bakımından sigortalılık süresi; sigortalılığın başlangıç tarihi ile 48 inci maddeye göre yetkili makamdan emekliye sevk onayının alınarak görevi ile ilişığının kesildiği ayın son günü arasında geçen süredir.” şeklinde düzenlenmiştir.

506 sayılı Kanununun 108. maddesi ve 5510 sayılı Kanununun 38. maddesi değerlendirildiğinde sigorta başlangıcının yaşlılık aylığından yararlanma şartları arasında olan “sigortalılık süresini” doğrudan etkilediği görülmektedir.

5510 sayılı Kanununun geçici 7.maddesi yollamasıyla uygulanan mülga 506 sayılı Kanununun 60/G maddesinde "Bu maddenin uygulanmasında; 18 yaşından önce malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi olanların sigortalılık süresi, 18 yaşını doldurdukları tarihte başlamış kabul edilir. Ancak bu tarihten önceki süreler için ödenen malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primleri prim ödeme gün sayılarının hesabına dahil edilir" hükmü öngörülmüştür. Maddedeki "malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi olanlar" sözcüklerinin, sigortalılar yararına bir yorumla, tabi olması gerekenleri de kapsadığının kabulü gerekir. Öte yandan, aynı kanunun geçici 54. maddesi kapsamında 01.04.1981 tarihinden önce malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tescili bulunanlar için bu maddenin yani 18 yaş sınırının uygulanmayacağı belirtilmiştir.

Yukarıdaki bilgiler ışığında, her ne kadar davacının hizmet döküm cetvelinin incelenmesinde, 18 yaşını doldurduğu 20.02.1991 tarihinden önce, 01.06.1990 tarihinde, tüm sigorta kollarına tabi prim ödemesi mevcut ise de, davacının talebi kabul edildiği takdirde, 18 yaşını doldurduğu tarihten önce, tespitini istediği tarihteki bir günlük çalışması için ödenecek olan malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primleri, prim ödeme gün sayılarının hesabına dahil edileceğinden davacının dava açmakta hukuki yararı bulunduğu kabulü gerekirken, aksine bir düşünceyle davanın reddine karar verilmesi isabetsizdir.

Mahkemece yapılacak iş, davacının sigorta başlangıcının tespiti davası açmasında hukuki, korunmaya değer ve güncel bir yararının bulunduğu kabul edilerek işin esasına girilmeli, toplanan tüm deliller birlikte değerlendirilmek suretiyle sonucuna göre bir karar verilmelidir.

O hâlde, davacının bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 33. Hukuk Dairesinin istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin kararı kaldırılarak İlk Derece Mahkemesince verilen hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ: İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 33. Hukuk Dairesi kararının HMK'nın 373/1. maddesi gereğince kaldırılarak temyiz edilen İlk Derece Mahkemesi hükmünün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, temyiz harcının istek halinde davacıya iadesine 04/11/2021 gününde oybirliğiyle karar verildi.